

GYULAFEHÉRVÁRI HIRLAP

Előfizetési árak : Egész évre 4 frt, félévre 2 frt negyedévre 1 frtEgyes számára 10 kr Megjelenik minden héten egyszer : Csütörtökön.	Felelős szerkesztő és lap tulajdonos : ISSEKUTZ JÁNOS. Segédszerkesztő : TAUBER KORNÉL. Kiadó : Papp György, Gyulafehérvár.	Szerkesztőség és kiadóhivatal : Püsp. Lyc. nyomda Gyulafehérvárt. Hirdetések díjszabály szerint.
--	---	---

Árvák pénze.

Előrebocsátjuk, hogy nem igaz az, mintha Magyarországon általában többet sikkasztanak, mint másutt. Aki külföldi lapokat olvas, tanúságot tehet emellett. Valahol csak pénzeket kezelnek, nagy a kísértés és ha véletlenül hézagos, anyag, vagy frivol az ellenőrzés, akkor könnyen következik be a baj. Néhány évvel ezelőtt a belga nemzeti bank pénztárosa harminczmillió frankot lopott, úgy szökött meg a szeretőjével. Utólag kiderült, hogy ennél a nagy nemzeti intézetnél hihetetlenül könnyelmű volt az ellenőrzés. Egy kereskedő-nemzet körében, a legelső banknál, senki sem hitte volna, hogy egyetlen ember kezelhessen és elkezelhessen milliókat, egészen belátása szerint, csak az ugynevezett közbizalomból kifolyólag. Azért, akinek ellenőrzés a kötelessége, az ne nézzen se tekintélyt, se barátságot, se semmiféle gyöngédséget, hanem teljesítse ridegen, amire vállalkozott. Aki pedig pénzt kezel, az ne fogja föl az ellenőrző bizalmatlanságát mint nálunk sokszor tapasztalni — a magasabb gentlemenség szempontjából, s ne érzékenykedjék, mikor szavát nem fogadják el készpénz helyett. Ez nálunk még keveseknek ment át a vérébe. A földolgot illetőleg ismételjük : nem lopnak nálunk többet, mint másutt, például szomszédságunkban, Ausztriában, a hol csak a múlt héten fosztották ki a webringi takarékpénztárt. Ami azonban a magyarszékűeknek a különös zománczát adja, arra majd később fogunk rátérni, ha nem is olyan alaposan, mint ahogyan a tárgy megkívánáa.

Egyelőre megállunk és szemléljük a sorsnak különös iróniáját! Mintha megsejtette volna, hogy a Krivány János esetéből kiindulva, újra meg fogják szólni a vármegyét és a szokott-nál is több vehemenciával fogják követelni a közigazgatás állomosítását. Hát előre bocsátotta, mintegy bevezető beszédképpen, azt a második aradi panamát, amely az adóhivatalnál történt, tehát az állami adminisztráció körében. Akárcsak így szólna hozzánk : „Barátaim, tulságosan ne buzgólkodjatok. Ime, látjátok, lopnak az államnál, lopnak a vármegyénél ; ha pedig egyéb óvó-szeretek nincsen, csak a rendszer megváltoztatása, akkor talán maradjunk inkább a régieben. A vármegyei Kriválynak társa s mintaképe az állami Bács. Adjátok oda a két esetet akármelyik ügyesvegyésznek ; ha elemeire felbontja, talál-e benne valamelyes különbséget !“

Hát nem lehet tagadni, hogy a Bács esete is elég czifra. Az állami hivatalban a szembeszökő vonás a betűhöz való szent ragaszkodás ; mindenki meg van győződve, hogy eleget tett, mi-helyt a paragrafust végrehajtja. Amire pedig paragrafus nincsen, az nincsen is a világon. A pénztáros költhet, járhat rossz s legrosszabb társaságban : kinek mi közze hozzá? Ha az amerikaiak feltalálnának egy ellenőrző gépet, az bizonyára több pontossággal, de valószínűen ugyanannyi észszel és egyéni iniciatívával végezné a feladatát, mint egynémelyike azoknak az állami tisztviselőeknek, akik a Bács pörében mint tanúk szerepeltek, miután korábban vele szemben az ellenőrzést kellett volna hivatalból gyakorolniok.

A Krivány esete valamivel kedélyes ebb. Maga a főszereplő a szentimentális gazemberek osztályához tartozik. Az a hátrahagyott levél, melyet a sógorához intézett, páratlan a bünkróniban kában. Irigylit az, aki szerény visszavonultságtisztes családi életet él, neki ilyen boldogság nem adatott. Mintha csak valami különös véletlen kényszerítette volna egy negyedmilliót lopni és családját anyagilag és erkölcsileg tönkretenni. Az egész irásban nincs a megbánásnak egy szava ; biztosítja családját, hogy „neki is“ fáj a válás, ennél tovább azonban nem megy. „Nem tudok szegény lenni.“ Ez az ő fátuma, ez a védelme, egyébként az ügyet a lovagiasság szabályai szerint befejezettnek tekinti.

Igen nehéz ez esetben ítéletet mondani azokról, akiknek tiszte volt Kriványt ellenőrizni. Minden egyébtől eltekintve, már súlyosan esik a latba az az egy körülmény is, hogy néhány hét előtt a pénztáros hatheti szabadságra mehetett, anélkül, hogy szabályszerűen átadja a pénztárt. Komoly kezelés mellett átvenni kellett volna a pénztárban őrzött minden egyes letétet, külön-külön megszámlálva az illető papirokat. Jóra való pénztáros el sem távozik, mielőtt erről jegyzőkönyvet föl nem vettek és alá nem írtak, hiszen megeshetik, hogy távolléte alatt valami rendetlenesség bekövetkezik, amit könnyű szerrel neki tudnak be, hogy ha nem mutatja ki, hogy rendben adott át mindent.

Némi jártassággal bíró főnök előtt már az is gyanút keltett volna, hogy a pénztáros olyan könnyen veszi a saját vállára a felelőséget azok-

TÁRCZA

Ha majd osalódom . . .

Ha majd csalódom minden szép reményben
S a kit szerettél, könnyre az fakaszt,
Lelkedbe téved szomorú emlékem ;
Még siratod majd a letűnt tavaszt.

Megérted akkor, hogy mi volt szerelmem,
Amely dicsfénybe vonta alakod ;
Oh, vigaszod lesz, hogy egykor szemedben
A költő annyi szépet olvasott.

Hogy muzsa voltál, karsú szép virágom
Kinek neve a dalban fenmarad ;
Hogy úgy szerettek, a hogy e világon
Egyszer szeretnek századév alatt.

Füredi levél.

Szliács, 1898. júl. 2.

Tisztelt Szerkesztő úr !

Itt ülök a József-forrás lugosában. Körülöttem a legszebb tájkép terül el. A csicseregő madarakat nem riasztja el a katonai dobzó, itt minden a természet és természetesség maga.

Ezen gyönyörű kilátás, remek táj, nagyszertű levegő, páratlan rafinériával, előállított sétányok, lugasok, játszóhelyek, méltán megérdemlik a természet bő áldását.

Nem hiába nevezik Szliács fürdőt világhírűnek, de úgy gyógyereje, mint gyönyörű fekvése méltóvá teszi melléknévre.

Itt ülve, körültekintve megemlékeztem az én kedves szülővárosomról és a különböző batások befolyása alatt akarom önt t. Szerkesztő úr és k. olvasóim egy ismeretlen vidékkel, azoknak szokásaival megismertetni.

Szliácsnak vastartalmú forrásai vannak. A világ minden részéről gyűlnek össze emberek. Látni itt mindenféle nyomorék alakokat, vézna teremtéseket, olyan vérszegényeket, kik jóformán nem is sorolhatók már az élők sorába és mégis 5—6 hét alatt úgy felépülnek, hogy alig ismerhetők fel.

Aztán a mit nem minden fürdőben láthatni, a hazafiasság roppant nagy mértékben van kifejlődve.

Tegnap is oly meglehető jelenetnek voltunk tanúi, a mi egy igaz magyart, minő én is vagyok, lelkesít. T. i. Szliács fürdő Kossuth Lajos kedvencz tartozkodási helye volt. Az ő emlékére állítottak Szliács fürdő honleányai és hazafiai egy emléktáblát, melyet tegnap avattak fel.

Zolyom megye alispánja, ki igaz magyar ember, olyan meglehető, lelkes beszédet tartott, hogy a zseb-kendő keresettségévé vált. (Nem szabad elfelejteni, hogy nagyjából a hölgyek számára van ez fürdő teremve.)

Ezt követte a fürdő-igazgató köszönetnyilvánítása. Az egész valóban lélekemelő és fényes volt. A hölgyek rózsás arczelei, ujjajuk mosolygós távoztak és mintegy meglepődés sugárzott szemükből.

Kedves kis hely ez a Szliács fürdő és bámulatos sokat nyújt.

Tegnap pl. tombolát játszottunk. Erszényem éppen 6 piczulát tartalmazott. Eltökéltem magamban, hogy ezzel az összeggel szerencsét próbálok. 3 jegyet vettem á 20 kr. A gyógyterem megtelt pontban 6 órakor elegáns hölgyekkel, csomó zöld jeggyel kezükben. Csöngetés, csend áll be (már a milyen csend lehet egy hölgykoszorúban) és a fürdőigazgató megkezdí mondkáját. Szám számot követ, hölgyek kipirult arczelei sietnek ambó-ternó — quaternó stb.-vel, csak a nyere-ményosztóhoz nekem nincs részem. — Már csak a tombola volt megnyerhető. Lázas izgatottsággal lestünk minden számra, de hiába, még csak két számom sem volt egy sorban. Nó nem baj, gondoltam, annál jobban mulatok majd a táncznál.

És azt hiszik önök, hogy csalódtam, oh ! nem. Mintha a föld alul bujtak volna elő, úgy gyűltek össze a sneidig hadnagyocskák, jogászok és orvos urak. Az is föltűnő várakozásomat.

Nó, de volt is munkám.

Összes politikai tehetségemet fel kellett használnom, hogy az ismeretlen tömegben ne maradjak árván, elhagyatva.

Ugy-e bár kíváncsiak rá, hogy mit tettem ?

Megsugom önöknek.

Leültem a zongorához, mintha legnagyobb örömmre szolgált volna a publikumnak taktusban eljátszani a különféle táncokat.

Voltak ám öregecske hölgyek is, kiknek ez a szerep jobban illett volna. Én is így gondolkoztam, de hogy valamiképp magamra vonjam az urak figyelmét, eljátszottam a legujabb csárdást annyi temperamentummal, hogy azonnal felismerték bennem a szenvedélyes tánczosnót. Kerestek részemre egy helyettesítőt, én meg tulboldogan missiómtól fölmentve lejtettem a terem legkedvesebb tánczosával R. alispánnal.

Kérem, mondhatom olyan mintaembert minden tekintetben még nem láttam.

És milyen nagyon érdeklődik a zene iránt.

Egy fiatal hegedűművész Altmann Leó, ki ma tartja meg hangversenyét, oly annyira tetszett neki, hogy tolyton róla beszélt. Engem is kérdezett, vajjon ismerem-e, hallottam-e, hiszen ez nem mindennapi tehetség, Szliács büszke lehet, hogy ilyen művész szívja levegőjét.

Hogy mennyire örültem ezen hírek, azt le sem írhatom, mert hogy milyen viszonyban állok hozzá, azt önök jól tudják.

— Milyen kár, hogy már becsengetnek ; a gyógyterem le lesz zárva, a vendégek pihenőre mennek.

Jó éjszakát tisztelt Szerkesztő úr, a hangverseny után majd folytatom a referátát.

Isten vele!

A. R.

ért, amik akkor fognak Aradon történni, mikor ő Norderneyben mulat. De nem inszisztálunk ezen a ponton, mert úgy olvassuk, hogy a vármegye máris szigorúan intézkedett és lelkiismereti dolognak tekintenők, csak egy szóval issulyosbbitani azoknak a férfiaknak a helyzetét, akik különben kitűnő s jellemes hivatalnokok, csak a pénztári kezeléshez nem értettek.

Hajlandók vagyunk különben az ő mulasztásaira nézve enyhítő körülménynek elfogadni azt, hogy az egész tisztikar, élén a főispánnal és az egész társadalom éveken át nézték azt a különös életmódot, amit a pénztáros folytat és nem találtak benne kivételt. Egy pénztáros, aki az osztálysorsjátékon 30.000 frtot veszít! Az ilyen még Budapesten sem marad meg titoknak, hát még vidéki városban! Aztán a sok költsézés, mulatozás, amit véghez visz egy ember, aki bucsulevelében maga állítja, hogy nem volt előtte értéke a pénznek.

Ha az egész társadalom ezt rendbe levőnek találta, akkor némileg menthetjük azokat, akiknek közvetlenül az ellenőrzést kellett volna teljesíteniük. Hiszen ez az a bizonyos zománcz, amiről bevezető sorainkban szóltunk. Aki jó pajtás, kellemes ember, gyorsan tegeződik és elve: „leben und leben lassen“, vagy magyarul: mulatni és jó szemmel nézni, ha mások mulatnak — ahhoz csak keztyűs kézzel mer nyulni még a feljebbvalója is. Ez elfogadott tempó. Az a kedves könyedség, amely a mulatozásnak szokásait átülteti a hivatalba is, mosolyog a német bürokraták szármarságán, akik feszesen érintkeznek és megadják egymásnak a teljes czimzést. A mi hivatalszobáinkban csak édes keresztneven szólítanak minden becsületes fiut és halálítélet, mikor valakit urazni kezdenek. Ez az elegáns szokás megteremti a kellő atmoszférát a mindentéle nagyobbszerű és kisebbszerű visszaélésnek.

Mindezekből csak egy konzekvenciát fogunk levonni. Az adminisztráció államosításáról most ne beszéljünk, eljön az ideje és máról holnapra ezt senki meg nem csinálhatja. Hanem az összes árvapénztáraknak rendszeres, komoly és heha! vizsgálata hozzáértő állami közegek által: ez oly feladat, amit a kormány a saját hatáskörében megtehet és megtenni tartozik. Mikor valamely vagyoni elhelyezésnek feltétlen jóságát akarjuk jelezni, azt mondjuk, hogy pupilláris biztonságot uyujt. Nos hát, nem szabad a pupilláris biztonságnak ezt a hírét gyöngíteni. Ezt az egész cikket nem a belletrisztikus és nem a kriminalisztikus érdekessége miatt irtuk, hanem kizárólag ennek a konklúzióknak a kedvéért. Azt az időt, amikor a kormány nyilvános ankétben arról tárgyal, hogy Magyarországot pénzügyileg is emancipáljuk Ausztriától, nem látjuk alkalmasnak, hogy ilyen témának a részleteibe belemenyjünk. Megelégszünk azzal a ráutalással, hogy a pupilláris elhelyezésnek melyek a követelményei . . . Mikor pedig ezeket írjuk, lelki szemünk előtt feltámad annak a szerencsétlen, lánglelkű férfinak a képe, aki tíz évvel ezelőtti Páris mellett, a charentoni erdőben szíven lőtte magát. Amíg ittjárt közöttünk, egy maniakusnak a kitarásával beszélt a közigazgatás reformjáról. Egyébről nem is beszélt és sohasem mulasztotta el az árvapénztárak kezelésének reformját hangoztatni. Szegény Grünwald Béla, beszédben és írásban hogy megrajzolta a Krivány János típusát!

Érdekes közgyűlés.

A kolozsvári keresk. és iparkamara legutóbbi közgyűlésében több érdekes határozatot hoztak, s a gyűlésnek több olyan tárgya volt, a mely városunkat, különösen a kereskedőket nagyon érdekelheti, s azért a kolozsvári kamara fölkérésére szívesen helyet adunk az onnan beküldött alábbi tudósításnak:

Az elnök jelentést tesz arról, hogy az Unio 50 éves fordulójának ünnepélése alkalmával Kolozsvárt a kormány képviselőjében kereskedelmi Minister b. Dániel Ernő ő nagyméltósága jelenvén meg, az elnökség szerencsés volt a kamara küldöttségével a Minister urnak úgy megérkezésekor, mint később a kiballgatás alkalmával tisztelegui, amikor a minister urtól azon ígéretet nyerte, hogy a Ferencz József iparmuzeum és szakiskola épületének ez év októberében történő felavatási ünnepélyén részt fog venni.

Az ipartestület által Kolozsváron tervezett regionális kiállítás ügyében m. hó 24-én tartott értekezleten a kamara is képviselve volt. Ez értekezlet számba vette a hatóságok és egyesületi nyilatkozatait s abban állapodott meg, hogy a kiállítás védnökségének elvállalására és vezetésére kéressék fel Kolozsvár város törvényhatósága.

A magyar önálló vámterület autonóm tarifájának ügyét a kamara, a miniszter ur bizalmas felhívása következtében különös tanulmány tárgyává tette és a különböző szakemberek kiballgatása és a szakosztályok tüzetes tárgyalásai alapján indokolt javaslatát elkészítette és a határidőn belül a minister urhoz felterjesztette.

A számlakivonatokon alapuló követelések birói illetékessége ügyében a kamarák csaknem egyértelmű felterjesztésekben nyilatkozván, a javasolt küldöttségleg való fellépés elmaradt.

A keresk. Minister 300 frtos utazási ösztöndíjára a kamara a pályázatot kiírván, 4 pályázó jelentkezett: 1 papirtechnikus, 1 szabó, 1 könyvkötő és 1 nyomdász. Kérésük a minister urhoz a határidőn belül felterjesztettek.

A kamarák székhelyein berendezendő olyan mintatárak ügyében, a melyek a kamara területén üzött kiválóbb iparkészítményeik bemutatására szolgáljanak, a gyűlés a kérdés hosszabb tanulmányozása után oda nyilatkozott, hogy ilyen mintatárak hasznosságát rég belátta és ily értelemben a gyűjtést már 1873-ban megkezdte és szakadatlanul folytatja is, azonban nem lévén abban a helyzetben, hogy a gyűjtemények számára külön helyiséget s külön felügyeletet szervezzen, a mintatárt a kamara által kezdeményezett iparmuzeumnak adta át. Ez az iparmuzeum az ipari szakiskolákkal együtt most állami kezelésbe ment át s új épületébe költözik, a hol tágas termekkel rendelkezik s megfelelő felügyelettel bír, ennél fogva arra kéri a minister urat, hogy egyezzzék bele a gyűjteménynek azon helyen való berendezésébe. A kamara a gyűjtést tovább is bűzgón és az eddiginél rendszeresebb módon fogja folytatni.

A minister urnak az ipar felügyelői kerületek új beosztásáról szóló értesítését az elnök azon kijelentése mellett, hogy a kinevezett iparfelügyelő a kamara székhelyén fog lakni, mint az ezen intézmény decentralizálására vezető intézkedést a gyűlés örömdetes tudással vette.

Az október 9—11-én Szegeden tartandó országos kereskedelmi congressusnak az előkészítő bizottság által javasolt tárgysorozatához a kamara újabb tárggyal, nem kíván járulni.

A közgyűlés örömmel vett tudást arról, hogy a megkeresett vállalatok tekintélyesebbjei készséggel szándékoztak a honvéd tanintézetek számára mintagyűjteményeket adni saját készítményeikből. Az ajánlkozók jegyzékét a kamara a honvédelmi minister urhoz felterjesztette.

A magyarországi kereskedelmi utazók kérését a magyar nyelvnek a kereskedelem terén való terjesztése iránt a kamara üdvözlő s örömmel constátálja, hogy a saját területén e tekintetben nagyon kis térre szorítkozik annak szűkségessége, hogy a kamara ez érdekében a maga erkölcsi súlyával közbenjárjon.

A késmárki felsőbb keresk. iskolánál a nyári szünet alatt a tanárok tovább képzésére rendezendő külön tanfolyamban résztvenni a kolozsvári kereskedelmi akadémia tanárai közül senki sem kíván; ennél fogva elesik a szükségessége annak, hogy a kamara amiként a minister ur erre felhívta az illetőt, az utazásban segítse.

Egy iparhatóság által felvetett kérdés a kamara azon véleményét nyilvánítja, hogy a gyári vállalatánál alkalmazott tanulók is tanonczokul tekintendők, akik valamely szakba vágó munka elkészítésére vannak hivatva, gyári munkásokul csak a napszámos munkát végző bérszemélyzet tekintendő.

Az Erdélyi-Kárpát-Egyetel ásványvizeinknek a külföldre jelesen Romániába való szállítása ügyében nagy bűnzósgóságot fejt ki, amiben a keresk. miniszter ur lehetőleg támogatni kész. Az ezen ügyben előfordult érintkezést a miniszter ur s az egyesület között a kamara a legnagyobb készséggel közvetítette és hazafi kötelessé-

gének tartja hatáskörében is e törekvést töle telhetőleg támogatni.

A Nagykiklándi község számára kért nagyban való szeszkereskedési engedély megadását a kamara nem tartotta ajánlhatónak, tekintettel azon község csekély népességére és forgalmára, amely az 500 hl. minimalis szeszadását nem teszi valószínűvé.

A minister ur felhívására a kamara felterjesztette a kerületben található gabona- és liszt-készletekről készített valószínűségi adatokat.

Alsófehérmegye vásártartó községei, valamint Gy.-Fehérvár és Nagy-Enyed városok elkészítvén vásártartási szabályrendeleteiket a kamara azokat néhány lényegtelen módosítással helybenhagyandónak véleményezte; hasonlólag nyilatkozott Verespatak vásárvám díj-szabályzata felett, de ez utóbbinál a szemérvám külön cím alatt fizetendő díjak ellen elvi szempontból kifogást tett, mint a mely újabb megadóztatást okoz s visszaélésekre adhat alkalmat. Kémor községének vásárszaporításra irányuló kérését a kamara az ismert indokokból pártolandónak nem találta.

Egy kolozsvári ékszerész és egy beszterezeti szövetkereskedő végeladási engedélyről szóló kérését a kamara megadhatónak véleményezte, hangsúlyozván azt, hogy az engedély tekintettel a többi kereskedők érdekeire csak 3 hónapra szóljon s hogy az ipartörvény 52 §. értelmében a leltár értékesítése szigorú ellenőrzés alatt történjék.

Egy helybeli szövetkereskedő végeladási engedély meghosszabbításának megtagadását a kamara azon indokokból véleményezi, mert az illetőt az iparhatóság újabb árak becsempészése miatt megbüntetvén, jogosultságát az újabb engedély megnyeréséhez elvesztette; egy másik kereskedőtől a végeladási engedély megtagadása indokolva van az által, hogy az illető a végeladást olyau fióküzletre kérte, amelynek csak pár nap előtt lépett birtokába még pedig egy csődvagyomból, tehát a törvényt szabta 2 évi birtoklás hiányzik.

A zilahi fazekas ipartársulat támogatása végett megküldte azon kérését, melyben Zilah városához azon szabályrendelet megváltoztatásáért folyamodik, amely a deésházi fazekasoknak a heti vásárok látogatását megengedi. Ha az illető batóságok a kamarához fordulnak véleményért, kötelességének fogja ismerni ez ügyben tárgyilagossá nyilatkozatot adni.

Az aradi társkamara székházának m. hó 19-én tartott felavatási ünnepélyén részt vett küldöttség jelentést tesz az ünnepély lefolyásáról, amelyen nemcsak az összes kamarák jelen voltak s melyet a Miniszter ur jelenlétével tisztelt meg. A közgyűlés a társkamarának a testvéries meleg fogadásért köszönő átiratot szavaz.

Örömmel vett tudomást a kamara arról, hogy a dicső-szirmártoni ipartestület hitel és nyers anyag beszerzési szövetkezetet alakított s annak töle telhető támogatására készséggel vállalkozik.

A minister ur a kamara múltévi zárszámadásait jóváhagyó tudással vette. A budapesti állami nőiparis-kolákat feljogosította képesítési bizonyítványok kiadogatására. A kereskedelmi Muzeum igazgatóját Ráth Károly kir. tanácsost az elnökség ajánlatára a közgyűlés nagy lelkesedéssel a kamara levelező tagjává választotta.

Brassói levél.

Tisztelt Szerkesztő úr!

A czápák szülőföldje állítólag szép hazánk délnyugati részében van, hol hébe-korba, — különösen az uborka szezon alatt, — ritka példányok teremnek. A mi vizszegény vidékünk nincs olyan szerencsés helyzetben, hogy czápákkal gsefteljen; a Barcaság, mely mocsár dögében is mögötte áll más vidéknek, megelégszik, ha a mutatkozó szükségletet holmi kacatfélékkel is kielégitheti. Eleve kijelentem azonban, hogy én sem ennek, sem annak a kedvelt *pótcikk* piacrahozatalában nem utazom, ugyanazért a alábbiak igaz voltáért tűzbe merem tenni kezem. Nálunk különben nincs uborka szezon, mert az itt a *narancssal* szokta kezdetét venni, tehát teljesen hiteles események gyanánt adhatom a következőket:

A *körszakállu hölgy*. Ez nem más, mint Barcsy N. buharesti gyáros kedves élete párja, elegáns uri hölgy. A tősgyökeres magyar házaspár átutaztában (fürdőre mentek) Brassó városát is megnézte és a sétatéri kioszkban vacsorázva hámultatta magát, miközben a helyiségbe be nem férő kíváncsi közönséget három rendőr is alig tudta féken tartani. Megjegyzendő, miszerint a kérdézősködésre — románia alattvalók lévén — azt felelték, hogy *románok*. Román atyafiainknak követendő például szolgálhatna *kurucz-magyar embereknek* illetlen lojálitása.

„Ne szidd a százt te kutya, hiszen most már mi is magyarok vagyunk,“ utca-hosszat kiabálta ezt (ül-tanuja voltam) egyik érdemes szász iparosunk cifra *slagvortok* kíséretében igyekezőn meggyőzni erről egy

vitézkedő Bendegúz-csemétét, ki bizonyos dologhoz való elsőbbségi jogát egy százsz pajtásával szemben hatalmas „bakszász” kiabálással akarta érvényesíteni. — Ime, hogyan oldódik meg a nemzetiségi kérdés! ?

Brassó piacának ostroma. — Nyugatról a német, porosz, százsz egyesült hadak, délről a román sáskahad támadnak Brassóra. A déli sereg akciója már meg is kezdődött. A nyugati had Honterus-lobogója is fel-feltűnik a láthatáron. Jaj nekünk! Nem telik bele 1–2 hét és az edzett szervezetű, modern fegyverzettel ellátott had semmivé, azaz hogy szörnyűséggé teszi piacunkat; mert mi, modern fegyverzetünk elegendensége miatt, edzett szervezetünk dacára, a harcra fel nem vehetjük; hiába is tennők: leveretésünk biztos volna. Osztályrészünk tehát a kesergés, a mit meg is eslekszünk, nehéz szívvel gondolván a jövőre, — a pusztító háború rettenetes következményeire.

Muzikaszó reggeltől estig. Így van ez nálunk, még pedig a város költségén. Reggel 8-kor pontban már a sétátérén vannak a csilinderes városi zenészek, kik majdnem délig fújják, ebéd után meg újból kezdik. Hébe-korba a katonazenekar is átvészli a hivatalt, este meg Dankóék húzzák a bús magyart. Egy szóval — bővelkedünk muzsikában és jó levegőben annyira hogy ingyen is kijut belőle.

Csizmadia-czipész ipari rajz-szaktanfolyamot nyitott és tartott egyik képzett humánus iparos polgártársunk azon törekvő segédek és mesterek számára, kik ezen elterjedt nevezetes iparág kezelésében nagyob, önállóságra, izlésre, készségre ohajtának szert tenni azon célból, hogy így az iparág megfelelő fejlesztésén közreműködve, annak produktumai majdan bármely külföldi készítménnyel szemben kiállják a versenyt. A tanfolyam sikertült nyilvános vizsgával fejeződött be, melyen sajtónk képviselői is jelen voltak és elismerőleg nyilatkoztak úgy a tanfolyamat vezető áldozatkész polgártársunk szakképzettsége felől, valamint az úttörő s nem kevés fontossággal bíró iskolája és tanítása által elért és felmutatott szép eredményről. Bár ország-szerte minden iparkörben utazásra találna ezen kulturális szempontból igen becses példa.

Melyek után üdvözléssel maradtam a t. szerkesztő urnak,

Brassó, 1898. júl. 25.

kész szolgája
C.

IRODALOM.

*** Az Árpád-ház és a Habsburgok rokonsága.** A Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság közlönyének, a Turulnak legújabb füzetében igen érdekes cikket tesz közzé Nagy Géza. Arról van szó a nevezetes cikkben, hogy III. Béla király az európai uralkodóházak legnagyobb részének őse volt leányágon s a mi már régebbi dolog, hogy Ferencz József királyi apai és anyai ágbeli 16 őse a III. Béla király ivadéka. A lotharingi, Habsburg, Bourbon, Wettin, Wittelsbach, Nassau-Saarbrücken, Baden-Löhningen és Hessen-Darmstadt házak egytől-egyig sokszoros ivadéka III. Bélának, úgy hogy a III. Bélától származott kilencz Árpád-házbeli leány nemcsak királyunknak magának volt egyik vagy másik őse után ősanja, hanem a 16 ős közül mindegyik külön-külön is. Csupán Rappolstein Katalin Agatha grófnő és Hohenlohe Filippina Henriettenél nem lehetett a III. Béla kilencz leányivadéka. Valóban őse volt tehát Ferencz Józsefnek. III. Béla s mikor fejedelmi eltemettetéséről gondoskodott, ezzel ő felsége egyik sokszoros őse iránt való kegyeletének is kifejezést adott.

Ujdonságok

Gyulafehérvár, 1898. július 28.

— Őszi fegyvergyakorlat. A temesvári hadtest őszi fegyvergyakorlatai augusztus 6-án kezdődnek. A tartalékos legénységet és a tartalékos tiszteket is erre a napra hívták be csapattestükhöz. A döntő gyakorlatokat szeptember 5-én, 6-án és 7-én Buziás környékén a király is megnézi. A manőverekre Gyulafehérvárról is sokan mennek.

— Az 1849 évben Preszákán leölt magyar családok siremlékére Novák Fejencz kir. tanácsos polgármester gyűjtő ivén adakoztak. Avéd Jákó 1 frtot, Wagner Sándor 50 kr., a gyulafehérvári takarékpénztár 20 frtot, a gyulafehérvári népbank 10 frt, Munkácsi Zsigmond és Bervei Jónás Adolf 5—5 frt, Jakabfi Albert és Dr. Elekes Viktor 2—2 frt, a gyulafehérvári ev. ref. egyház és a várból N. N. 3—3 frtot, az így összegyűlt 51 frt 50 kr. rendeltetése helyére beküldetett. A szerkesztőnk által megindított gyűjtés eredménye 47 frt, melyben beaufoglaltatik azon 22 forint is; a melyet Abrudbánya polgármestere Boer Béla gyűjtött és küldött be; az egész összeg szinténrendeltetése helyére lett beküldve. — A Gyulafehérvárt begyűlt összegeket már

előbbi számainkban nyugtattuk. A gyűjtés még nincs befejezve s reméljük, hogy a vértanúk, az ártatlanul megölték sirjára közadakozás útján polgártársaink bármi kevéssé adományából díszes emléket emelhetünk.

— A becsületért. Megrázó hírt jelentenek Nagy-Szebenből. Az ottan állomásozó helyőrség egyik kapitánya, W., e hónap huszadikán elment a kadetiskola estéjére. Fiatal feleségét is magával hívta, de a asszony főfájásról panaszkodott és nem ment el. A kapitány nem sokáig maradt a mulatságon, mert igen gyötörte a féltékenysége. Attól tartott, hogy felesége egy s ezért hamarabb ment haza, mint azt felesége gondolhatta volna. Gyanuja alapos volt, mert mikor az ajtón be akart menni, azt zárva találta s csak hosszabb sürgetés után nyitották meg előtte. Amint a szobában termett, rögtön kutatni kezdett. A meglepetés vad ordításával kiáltott fel, mikor a gyanúsított főhadnagyot polgári ruhában, kabát kalap és cipő nélkül, a kályha mögött elbujva találta. A másik pillanatban kardot rántott, a főhadnagynak esett s oly mély szurásokat ejtett rajta, hogy az rövid szenvedés után meghalt. W. kapitány a bosszuallás után még az éjjel jelentkezett katonai hatóságával s részletesen előadta az esetet. A szerencsétlen férj csak a múlt ősszel esküdt meg a feleségével. A nagyszombeni katonai hatóság minden kérdésköddésre a leghatározottabban megtagadja a fölvilágosítást.

— Eljegyzés. Frankel Manó eljegyezte Stern Berta kisasszonyt Gyulafehérvárt. Gratulálunk!

— A vetések állása. A vetések állásáról a napokban kiadott hivatalos jelentés nagyrészt már az aratás tényleges eredményéről számol be és kimutatja, hogy az utóbbi napok kedvező időjárása az aratási eredményt gyarapította. A tőzsdén már escomptáltak is a miniszterium e heti jelentését és 38 millió métermázsára tették a buzaaratás eredményét. Hát e tekintetben a hivatalos adatok mig jóval kisebb becslesek eredményeznek, de azért bizonyos, hogy a terméskilátások javultak. Julius 10-étől 20-áig a miniszter a gyarapodást a búzánál 540.000 métermázsára, a rozsnál 150.000 métermázsára, az árpnál 210.000 métermázsára és a zabnál 140.000 métermázsára tesz.

— Oláh volt-e Hunyadi János? A mi nagy embereink a nemzetiségek szeretnek megosztani. Zrínyi Miklóst a horvátok, Dugonics Tituszt a szerbek, Jurisics Miklóst a dalmátok foglalják le a maguk részére: a Hunyadiakra pedig állhatatosan mondogatják az oláhok, hogy voltaképpen oláh eredetűek. Szibinyányi Jánk meséjén és más regényes történeteken alapszik ez a vélemény, amelynek Bonfini, a nagy olasz történetíró is fölült. Most Rácz Károly szapárfalvi ref. lelkész — aki Aradon és Aradmedyében is lelképástorkodott — a szerkesztésében megjelenő Szabad Egyház című folyóiratban érdekes cikket ír, amelyben egész balom bizonyítékkal és megdöntő érvekkel kimutatja, hogy Hunyadi János tiszta tősgyökeres magyar eredetű ember volt. Az előneve Hollós is magyar községtől származik, amely nem messze volt a Kunságban levő Horogszegtől: ezt ma Nagy-Oroszinak nevezik. Azután a Hunyadiak már I. Károly és Nagy Lajos királyok alatt éltek; Hunyadi Jánossal pedig egy időben élt egy Hunyadi Pál nevű, tiszta magyar eredetű milkovai püspök, ennek neje pedig Morzsinai Erzsébet, akit szintén idegen eredetűnek tartanak. Pedig a „Morzsinai” név nem egyébből származik, mint a Maros nevétől. A Marost Marusiának hívták, ennek balpartján volt Mororinae, ahol szent István a csanádi püspökséget alapította. Nagy Hunyadi János anyja tehát tiszta magyar csanádi nő volt. Hunyadi Jánosnak (az ifjabbnak) birtokviszonyai is a magyar eredetére mutatnak. Azok se Erdélybe, se a Havasföldre nem vezetnek, hanem Aradvármegyébe. Az aradi (akkor: orodi) káptalan 1444-ben Világosvár és uradalmanak birtokába iktatta be Hunyadi. Két évvel később megvette az Arad vármegyében levő Solymos várat, a melynek erdeiben később Mátyás király is sokat vadászgatott. Temesvár is Hunyadi birtoka volt. Ezen kívül sok régi kütfölkkel és egykorú följegyzésekkel támogatott adattal mutatja ki a hazafias lelkész, hogy Hunyadi János birtokos nemes magyar szüléktől származott, tősgyökeres magyar ember volt.

— Honterus-ünnep. Brassóban a jövő hónap 4-én ünneplik meg Honterus János protestáns hittérítő emlékét. Az ünnepen hir szerint Lueger és a Schulvereinek hísei is meg fognak jelenni. Erről a háromszéki protestáns székelyek is értesültek és kijelentették, hogy a protestáns hittérítő ünnepét nem engedik magyarolennés pángermán ünnepé fajlulni, hanem — amint a múlt évben az udvarhelymegyei székelyek a Petőfi-ünnepen — tizezernyi számban fognak megjelenni a zöldszászok tüntetésének elfojtására.

— Medvevadászat Erdélyben. Európában, Oroszországot kivéve alig van már ország, ahol puska-cső elé medvét tudnának keríteni a vadászok. A nagy vad kipusztult, mint annyi sok más. Visszahúzódott a nagy rengetegekből, messze az emberlaktól vidékről, ahol nem fenyegeti mindenfelé tör és puska. A Kárpátok oldalain elterülő végtelen erdősegek sürűiben meglakik még a hatalmas vad és meglehetősen zavartalanul üzi rabló mesterségét. Ritkán körül vele szembe valami eltévedt vadász, akinek azonban meg is gyűlik vele a baja. Így vasárnap Hanrodi brassói fiatal kereskedő, a ki vaddisznóra cserkészett, hatalmas medvére bukkant a várostól majdnem három orányira levő völgyben. A maczkó 2½ méter hosszú állat volt és nagyon szerencsésnek mondhatja magát a fiatal vadász, hogy hamarosan leterítette két jól irányzott lövéssel.

— Egy járási orvos szökése. Fogarasmegyében nagy feltűnést kelt dr. Komsa alsóárpási járási orvos szökése. A megszökött orvos néhány év előtt egy tüdőbeteg szegény oláh paraszthaszonnyal rábeszélte, hogy biztosítsa életét egy társaságnál, a biztosítási díjat majd ő az orvos fizeti. A szegény asszony beleegyezett s miután dr. Komsa a beteg helyett egy más egészséges nőről állított ki orvosi bizonyítványt, a biztosítótársaság minden kifogás nélkül elfogadta az új klienst. A betegoláhaszonnyal nem sokára meghalt és az orvos fölvette a biztosított összeget. Valaki azonban följelentette az orvost a brassói ügyészségnek, mely a törvényszék útján azonnal elrendelte dr. Komsa vizsgálati fogságát. Később egy főszolgabíró és néhány megyei hivatalnok kezességet vállaltak az orvosért, mire szabadon eresztették. A szabadságot dr. Komsa arra használta föl, hogy egy napon elúnt és azóta noma veszett. Brassóban — mint levelezőnk írja — azt hiszik, hogy Romániába szökött.

— Fegyelmi vizsgálat a brassói zavarások miatt. Március 15-én a szabadságharcz fel-százados évfordulóját Brassóban is megünnepelték. Akkor néhány román bujtoztatására a tömeg a magyarok ellen tüntetést rendezett, amelyben utóbb a rendőrség is részt vett, még pedig a rendzavarók érdekében. Ezért Maurer főispán Maximilián Loránt és Wiener Valdemar rendőrtisztviselők ellen fegyelmi vizsgálatot indított. Ezt a határozatot a tisztviselők felebezésére a helyigminiszter is helybenhagyta.

— Egy kongressushoz. Nagy horderejű kongresszus lesz a jövő évben József királyi herceg, a legmagasabb érzelmi fenséges ur védnöksége mellett. Jövő év szeptember havában Budapesten, az ország szívében ül össze a firenzei kongresszus elhatározására a nemzetközi gyermekvédő kongresszus. A főváros, a kormány, az igazságszolgáltatás faktorai mind lelkesen siettek csatlakozásukat jelentem be a derekasan működő előkészítő bizottságnak. A kongresszus munkálatai nemcsak nagyfontosságúak, de közérdeklűek, mert a széjjelküldött prospektus szerint „tárgyalásai minden fontosabb kérdést felölelnek, melyek a gyermekekre vonatkoznak s melyek alkalmasak arra, hogy a gyermekszertetet ápolva és terjesztve, az emberbarátok és kultuspolitikusok magas röptű eszméinek alapot és közérdeklődést teremtsenek.” Mi az előkészítő bizottság prospektusait szívesen aláírjuk, de a prospektushoz egy új s fontos fejezetet kívánunk csatolni, melynek nagy jelentőségű s szomorú címűl lehetne választani e szót: **g y e r m e k h a l a n d ó s á g.** Sehol az európai kontinensen nem olyan ügy az ártatlan gyermekek halandósága, mint nálunk. Jó lesz, ha a kongresszus, vagy legalább annak egy fiókja, osztálya e kérdéssel foglalkozik s ha a halandóság ellen hasznos intézkedéseket ajánlani s felmutatni tud, e kongresszus bizonyára felejtethetetlen örök emlékeket fog hátrahagyni a magyar nemzet, a magyar anyák szívében!

— A liszaboni nemzetközi sajtókongresszuson, amely szeptember hó 26-án kezdődik, a magyar sajtó munkásai is szép számban lesznek képviselve. A Budapesti Újságírók Egyesülete ma közölte a kongresszus elnökségével, hogy az egyesület tagjai közül kik fognak a kongresszuson részt venni. Ezek a következők: Jancsó Dezső, Kédy-Kovács László, Löw Dezső, dr. Molnár Géza, dr. Vázsonyi Vilmos és Zempléni P. Gyula. Jelentkezni még legkésőbb augusztus 1-ig lehet.

Apróságok.

Az ismeretlen úr.

(Oly egyfelvonásos darab, melyet előadtak mielőtt megírták volna)

Személyek:

Ismeretlen úr.
Szobaleány.
Rendő.

Szálloda.
Konyakos üveg.
Ajtó.

Idő: Apr. 1.

Hely: Gyulafehérvárott.

I. Jelenet éjjel.

Ismeretlen úr: (a szállodába érkezvén, szobát kér és mélabúsan, falrengető sóhajokkal a folyosón sétál. Kabátja alatt gyanús tárgyat rejtget.)

Szobalány: (az ablakon át félelmes szorongatással nézi, félre) Istenem már megint? . . .

Ismertlen úr: (a gyanús tárgyat szorongatja) Jól van, tehát végeztünk! . . .

Ajtó: (beesukodik az Ismertlen úr után.)

Szobalány: (kezait összekulcsolva buzgó imába merül.)

II. Jelenet nappal.

Szálloda: (elhalványul, vagyis legalább úgy látszik, aki úgy akarja.)

Rendő: (úgy akarja) Hah, az argyélusát! Vészt sejtök. (A Szállodába rohan.) Mi baj?

Szobalány: (Az imádkozás és sepregetés abbahagyásával.) Semmi. Azaz, András, jöjjön csak velem.

Rendő: (hamiskás mosollyal) Nem érek rá.

Szobalány: Hallgatódzék csak a 2-es szoba előtt.

Rendő: Hm, furesa hangok. Hörgés . . . (udvari-
asan zörget és szintúgy beszél.) Héj, Vendég! Nyissa ki, mert berugom és önt pedig kirugom!

Ismertlen úr: (gyanúsán hörgő.)

Vendégek: (csoportosulnak.)

Ajtó: (betöretik.)

Ismertlen úr: (az ágy előtt arcra borulva fekszik.)
Rendő: (kardot rántva) Ezennel konstátálom, hogy ez az úr halott!

Szobalány: (kezit összeteszi) Adj Uram a megholtak lelkeinek csendes nyugalmat.

Ismertlen úr: (megfordul és rekedt hangon énekel):

„ . . . Kikutatom minden zsebem

Egy krajezárom sincsen.”

Konyakos üveg: (türesen kaczag.)

Rendő: (káromkodik.)

Szobalány: (hálatelt buzgó imába merül.)

Reporter.

Szerkesztői üzenetek.

Szállás. Nagyon köszönjük. Folytatást kérünk — de nem írónnal írva. Jó mulatást.

Vélemény és határozat. A beküldött cikket átnézzük s ha jó, meg fog jelenni.

„Szerelméhez.” A dolgozatra nem reflektálhatunk. Mielőtt ilyenhez fogna, tanuljon többek közt elsősorban helyesírást. Kéziratokat nem adunk vissza. A szerkesztőséghez egy héten át annyi kézirat érkezik, hogy nem őrizhetjük meg azokat.

Nyílttér. *)

— **Adler és Gold** kassai ezég 1888. év óta az összes nyomtatványain „cs és kir. kizárólagos szabadalmazott likörgyár” jelzést használt anélkül, hogy erre jogosítva lett volna.

Ezen kibágás miatt a ezég tulajdonosa Adler Adolf az ottani hatóság által meg lett büntetve és az összes nyomtatványok megsemmisítése elrendeltetett.

Valóban ez nagyon jellemző ezen úrra, miután folyton tiszteletbeli állásokra vadászik és emellett minden alkalommal tisztességére hivatkozik.

Y.

*) E rovatban közölttekért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

Menyasszonyruhaselyem 65 krtól.

14 fűt 65 krig méterenként, valamint fekete, fehér és színes, **Henneberg-selyem** 45 krtól, 14 fűt 65 krig méterenként — a legdivatosabb szövés, szín- és mintázatban, **Privát-fogyasztóknak** postabér és vámmentesen valamint házhoz szállítva, **mintákat pedig postafordultával** küldenek.

Henneberg G. selyemgyárai (os. és k. udvari szállító) **Zürichben.** Magyar levelezés. Svájczba kétszeres levélbélyeg ragasztandó

THE PREMIER

CYCLE Co. LTD.

(Hillmann, Herbert és Cooper.)

Egyedüli raktár Gyulafehérvár és vidéke részére

Jäger Tamásnál

Gyulafehérvárt.

Fáj Önnek a foga?

Ha igen, úgy vegyen azonnal

BENCSIK-féle FOGCSEPPET,

mely a legkínosabb fogfájást is röktön beszünteti.

Egy kis üveg ára 25 kr.

Kapható: Benesik Lajos gyógyszerárában Szeged. Továbbá Góth Gyula úrnál Gyulafehérvár.

Szivattyúkat Tűzfecskendőket

házi, ipari, mezőgazdasági, építkezési és egyéb nyilvános célokra
kéz-, járgány- és erőhajtásra,

városi, községi, gazdasági és gyár
tűzoltóságoknak

harangokat és harangállványokat

templomok iskolák stb. részére.

Büzmentesen működő pöczegödör tisztító készülékeket utcái öntöző-kocsikat, sárkaparókat készit és ajánl a

BUDAPESTI SZIVATTYU- ÉS GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG (ezelőtt **WALSER FERENCZ**)
BUDAPEST, VI., KÜLSŐ VÁCZIÚT 45.

Árjegyzékek és költségvetések ingyen és bérmentve.

605—1898 tkvi szám.

115 1—1

Árverési hirdetményi kivonat.

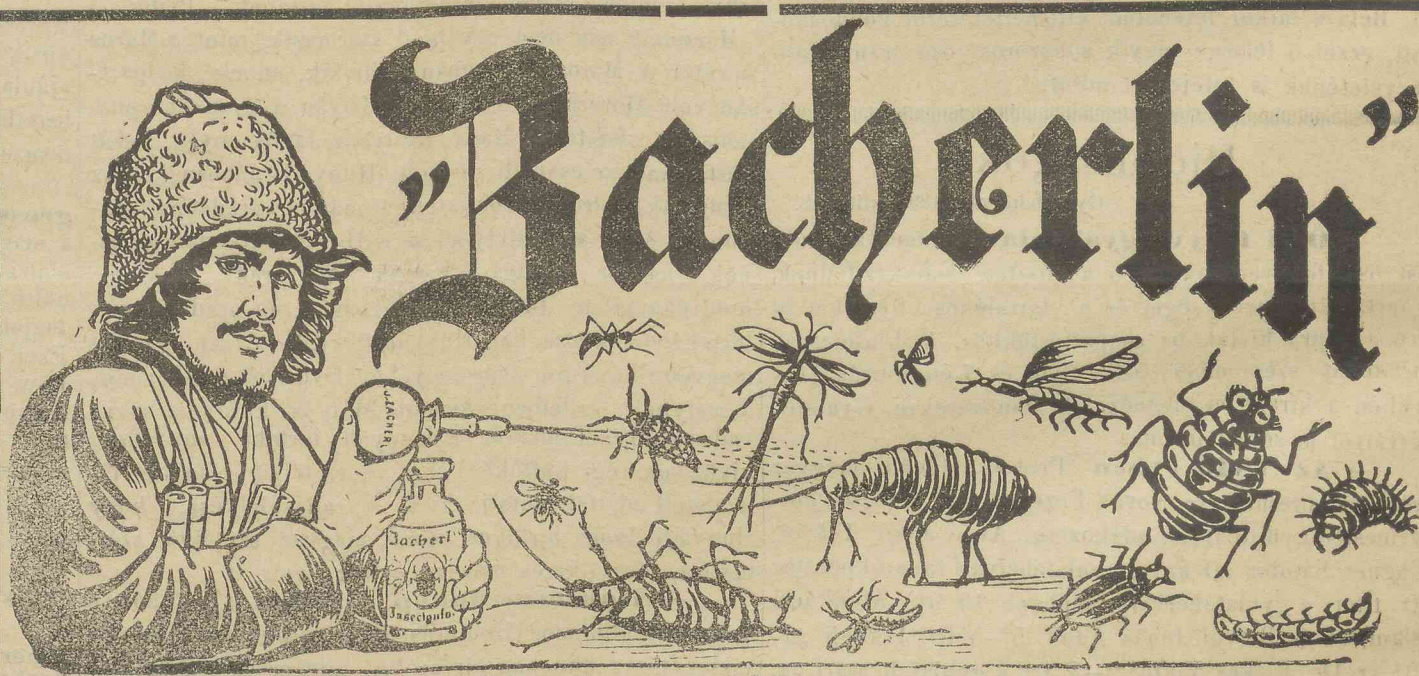
A gyulafehérvári kir. trvszék mint tkvi hatóság közhíré teszi, hogy Patitia Rubin ügyvéd végrehajtónak Pap Spiridon o-dályai lakos végrehajtást szenvedő ellen 36 frt 35 kr. tőke követelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében az o-dályai 560 szíjkyben A + 11—16. 18—20 és az o-dályai 435 szíjkyben A + 1 rendszám alatti ingatlanra összesen 321 frt becsárban az árverést elrendelte és hogy a fenn megjelölt ingatlanok **1898. évi augusztus hó 10-én d. e. 9 órakor O-dálya községében** megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alól is el fog adatni.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok 10 % -át készpénzben vagy az 1881. LX. t. cz. 42 §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. november 1-én 3333 szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt övedésképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy annak az 1881. LX. cz. 170 § értelmében a bíróságnál történt előleges elhelyezésről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék mint tkvi hatóságtól.
Kelt Gyulafehérvárt, 1898. évi február hó 15-én.

A kivonat hitelességét igazolja,

Muntyán Miklós, kiadó.

csodálatraméltóan hat!

biztosan és gyorsan öl mindenféle káros rovarokat és azért millió vevőktől dicsértetik és keresetlik. Ismertető jelei a következők. 1. a lepecsételt üveg. 2. „Zacherl” név.

Kapható: **Gyulafehérvárt:** Frölich Gy., Jakabfy A., Fingerhut J., Szentgyörgyi M., Marcell E., Vallentin L., **Abrudbánya:** Molnár Árpád, **Balázsfalva:** Consum-Verein, Schiessl Károly, Sinberger Salamon, Schuller Lajos. **Hátszeg:** Meskó János, Báts-János, Kemendy Alb. rt. Popóvits L. **Maros-Ujvár:** Meudel Izidor, Virág Tamás **Piski:** Zeidner W. Gusztáv. **Wilsner Ferd.** **Szászváros C.** Dahinter, Gross Rud., Hollitzer L., Wlad N., Wieser Ferd., Zobel M., G., Schuleri Fridr., Németh János. **Szász-Sebes:** Binaer I. Ludvig, Fabritus József, Gross T. János, Lederhilger W., Onitiu J., Josef Baumann. **Verespatak:** Moldován Lajos.

Nyomatott. Papp Györgynél püs. lyc. Gyulafehérvártt.